

ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕНЕДЖЕРА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У тезах розглянуто сутність цифрових компетентностей менеджера як ключового чинника ефективного управління в умовах цифровізації економіки та трансформації бізнес-процесів. Проаналізовано основні підходи до визначення цифрових компетентностей відповідно до національних стратегічних документів і рамок цифрової компетентності, зокрема DigComp UA.

Ключові слова: цифрові компетентності, менеджер, цифровізація, цифрова трансформація.

Abstract

The theses examine the essence of a manager's digital competencies as a key factor in effective management in the context of economic digitalization and the transformation of business processes. The main approaches to defining digital competencies in accordance with national strategic documents and digital competence frameworks, in particular DigComp UA, are analyzed.

Keywords: digital competencies, manager, digitalization, digital transformation

Вступ

Управлінська праця сьогодні переживає докорінну трансформацію під впливом глобальної цифровізації, що стало ключовим елементом ефективного функціонування будь-якої організації [1]. В умовах економічної нестабільності, високої конкуренції та прискореного технологічного розвитку, удосконалення управлінських процесів та, зокрема, розвиток цифрових компетентностей менеджерів набуває особливої актуальності.

Метою роботи є аналіз ключових цифрових компетентностей, необхідних сучасному менеджеру, виявлення основних викликів та пропонування практичних шляхів їх формування та розвитку в умовах цифрової економіки.

Результати дослідження

Сучасний менеджер більше не може обмежуватися знаннями класичного менеджменту; він повинен володіти комплексом цифрових навичок, що забезпечують ефективність в умовах ІТ-інфраструктури.

Управління даними (Data Literacy): Це фундаментальна навичка, що дозволяє менеджеру збирати, обробляти, візуалізувати та використовувати великі дані (Big Data) для прийняття обґрунтованих, а не інтуїтивних рішень [2]. За оцінками, компанії, які керуються даними, демонструють зростання продуктивності на 5-10% вище середнього.

Цифрова взаємодія та комунікація: Включає майстерне використання хмарних сервісів (Google Workspace, Microsoft 365), проектних платформ (Jira, Trello, Asana) та CRM/ERP-систем. Ці інструменти критичні для управління віддаленими та гібридними командами [3].

Кібербезпека та цифрова етика: Здатність ідентифікувати та мінімізувати кіберзагрози (фішинг, витік даних) є прямою управлінською відповідальністю. Зростання кібератак в Україні на 15% за останній рік підкреслює критичну важливість цього аспекту.

Незважаючи на очевидні переваги, цифровізація управлінської праці супроводжується низкою суттєвих викликів. По-перше, зберігається технологічний розрив між темпами впровадження інноваційних рішень, зокрема інструментів штучного інтелекту та машинного навчання, і здатністю управлінського персоналу ефективно їх освоювати та інтегрувати у повсякденну діяльність, що нерідко призводить до нераціонального використання значних інвестицій в ІТ-інфраструктуру. По-друге, інтенсифікація цифрових комунікацій і постійна присутність менеджерів в онлайн-середовищі спричиняють зростання психоемоційного навантаження, формування так званої «цифрової втоми» та професійного вигорання; за результатами опитувань, понад 40 % менеджерів в Україні відчувають відповідні симптоми [5]. По-третє, процеси цифрової трансформації вітчизняних організацій часто стримуються скептичним ставленням персоналу до нововведень, а також збереженням бюрократизованих управлінських процедур, що знижує гнучкість управління та перешкоджає повноцінній реалізації потенціалу цифрових технологій.

Для підвищення ефективності управлінської праці в Україні в умовах цифрової трансформації необхідно реалізувати системний підхід, що поєднує технологічні, організаційні та інституційні зміни. Передусім ідеться

про комплексну діджиталізацію управлінських процесів, яка охоплює впровадження інтегрованих інформаційних систем, електронного документообігу, інструментів бізнес-аналітики та автоматизованих систем підтримки управлінських рішень. Застосування таких технологій дає змогу скоротити часові витрати на виконання рутинних операцій, підвищити точність і обґрунтованість управлінських рішень, а також забезпечити прозорість і контрольованість управлінської діяльності на всіх рівнях організації.

Водночас цифрова трансформація неможлива без цілеспрямованих інвестицій у людський капітал, оскільки саме управлінський персонал виступає ключовим носієм і провідником цифрових змін. Підвищення кваліфікації менеджерів має здійснюватися на засадах безперервного навчання та включати сучасні освітні формати, такі як корпоративні університети, онлайн-платформи, симуляційні тренінги та менторські програми. Особливу увагу доцільно приділяти формуванню індивідуальних цифрових траєкторій розвитку керівників, які орієнтовані на практичне застосування аналітики великих даних, інструментів штучного інтелекту та машинного навчання в управлінській діяльності, а також на розвиток стратегічного мислення й лідерських компетентностей у цифровому середовищі.

Важливим чинником підвищення результативності управлінської праці є трансформація організаційних форм і методів роботи, зокрема запровадження гнучких форм зайнятості, дистанційної та гібридної роботи, а також використання проектного підходу й Agile-методологій. Такі інструменти сприяють підвищенню адаптивності управлінських команд, прискорюють процеси прийняття рішень і дозволяють більш ефективно використовувати наявні цифрові ресурси в умовах невизначеності та високої динаміки змін. Крім того, гнучкі моделі організації праці сприяють зниженню рівня професійного вигорання менеджерів і підвищенню мотивації персоналу.

Окремого значення набуває реформування системи освіти та підготовки управлінських кадрів, яке має бути спрямоване на адаптацію освітніх програм до потреб цифрової економіки та ринку праці. Це передбачає інтеграцію дисциплін з цифрового менеджменту, бізнес-аналітики, управління даними та цифрових інновацій у навчальні плани, а також розвиток практикоорієнтованих форм навчання у співпраці з бізнесом. Формування у майбутніх керівників комплексу управлінських, цифрових і соціальних компетентностей створює передумови для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних організацій і забезпечення сталого розвитку економіки України в умовах глобальної цифровізації.

Висновки

Таким чином, цифрові компетентності управлінського персоналу, зокрема Data Literacy, здатність до роботи з аналітичними даними та забезпечення надійної поведінки в кіберпросторі, виступають ключовим чинником підвищення ефективності управлінської праці в умовах цифрової трансформації організацій. Володіння зазначеними компетентностями дозволяє менеджерам не лише оперативно приймати обґрунтовані управлінські рішення, але й забезпечувати інформаційну безпеку, знижувати ризики цифрових загроз та підвищувати стійкість організацій до зовнішніх викликів.

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно зосередити на розробці уніфікованих методичних підходів до оцінювання рівня цифрових компетентностей управлінського персоналу, а також на дослідженні їхнього взаємозв'язку з показниками економічної ефективності, інноваційної активності та конкурентоспроможності підприємств. Реалізація таких досліджень сприятиме формуванню науково обґрунтованих рекомендацій щодо управління людським капіталом у контексті цифрової економіки та забезпечення сталого розвитку вітчизняних організацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кращенко Ю., Головач Л. Вплив цифровізації на економіку та суспільство в умовах війни у змісті професійної підготовки майбутніх менеджерів. Витоки педагогічної майстерності. 2022. №30. С. 105–111. <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2022.30.270656>
2. Зайцева О. І., Парій О. В. Трансформація ролі продакт менеджера в умовах цифровізації економіки. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2025. №25. С. 88–97. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.25.9>
3. Федорчук О., Суховірський О. Цифрові компетенції менеджерів та юристів: їх значення та перспективи в сучасному контексті. *Педагогічний дискурс*. 2024. №36. С. 56–64. <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2024.36.08>
4. Кравчук І., Лавриненко С., Зелінська А. Діджиталізація бізнес-процесів: інноваційна складова менеджменту підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. №58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-19>

Боковець Вікторія Вікторівна – доктор економічних наук, професор кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: bokovets.v@ukr.net

Паламарчук Надія Віталіївна – студентка групи П-246, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: nadia14palamarchuk@gmail.com

Bokovets Viktoriia – Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: bokovets.v@ukr.net

Palamarchuk Nadiia – student, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: nadia14palamarchuk@gmail.com